



**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 17 stycznia 2024 r.

**Opinia do ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej
na rok 2024**

(druk nr 42)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa, jak wynika z jej tytułu, jest związana z rządowym projektem ustawy budżetowej na rok 2024 i zapewnia jej prawidłową realizację, w tym stworzenie materialnych podstaw prawnych pozwalających na efektywne wydatkowanie środków, skuteczne realizowanie zadań publicznych przez państwo oraz ograniczenie niektórych wydatków budżetu państwa.

Ustawa w szczególności:

- 1) wyłącza możliwość wzrostu w 2024 r. wydatków budżetu państwa na wynagrodzenia osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz uposażenia posłów i senatorów, względem roku poprzedniego, a także ogranicza możliwości zwiększenia pewnych kategorii wydatków, które są określane w obowiązujących przepisach prawa do kwoty bazowej osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe;
- 2) zwiększa wysokość wynagrodzenia średniego nauczycieli początkujących, ustalanego na podstawie art. 30 ust. 3 pkt 1 ustawy – Karta Nauczyciela o 2,308%, gwarantując tym samym wzrost wynagrodzenia średniego tej grupy zawodowej o 33%;
- 3) zwiększa limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań jednostek samorządu terytorialnego (jst) w zakresie wychowania przedszkolnego, w tym na planowany wzrost wynagrodzeń nauczycieli przedszkoli, a ponadto w związku ze wzrostem wynagrodzeń nauczycieli w 2024 r. przewiduje zwiększenie środków

- z przeznaczeniem na wypłatę odpraw dla nauczycieli, którzy zdecydują się skorzystać z nowych rozwiązań w zakresie emerytury;
- 4) wyłącza stosowanie mechanizmu zwiększającego poziom dotacji w celu ochrony budżetów jst w przypadku środków przeznaczonych dla uczniów korzystających z dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego;
 - 5) rozstrzyga, że przepisu art. 122 ust. 1 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych nie stosuje się do ustawy budżetowej na rok 2024 w odniesieniu do wydatków w ramach wspólnej polityki rolnej, co ma na celu odpowiednie uwzględnienie tej materii w ustawie budżetowej na rok 2024;
 - 6) umożliwia zaliczenie w 2024 r. wydatków przeznaczonych na kształcenie w uczelniach wojskowych studentów studiów stacjonarnych i doktorantów będących osobami cywilnymi do wydatków obronnych;
 - 7) zwiększa w 2024 r. limit określony w art. 137 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw do 358 mln zł;
 - 8) proponuje zmiany dotyczące Kancelarii Prezydenta RP, które mają na celu elastyczne dysponowanie środkami przy realizacji zadań inwestycyjno-remontowych w obiektach zabytkowych, będących w dyspozycji Kancelarii Prezydenta RP;
 - 9) proponuje zmiany dotyczące Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, które umożliwią przekazanie z budżetu państwa środków na sfinansowanie w 2024 r. niezbędnych prac związanych z remontem, modernizacją oraz wyposażeniem mienia stanowiącego wyposażenie lub przekazanego w użyczenie instytucji gospodarki budżetowej – Centrum Obsługi Administracji Rządowej;
 - 10) proponuje regulacje określające źródło nabywania lub obejmowania przez Skarb Państwa akcji w spółkach przez Fundusz Reprywatyzacji;
 - 11) przewiduje, że w 2024 r. minister właściwy do spraw budżetu może, na wniosek ministra właściwego do spraw transportu, przekazać PKP Polskim Liniom Kolejowym Spółka Akcyjna skarbowe papiery wartościowe o łącznej wartości nominalnej do 1 mld 300 mln zł z przeznaczeniem na podwyższenie kapitału zakładowego PKP Polskich Linii Kolejowych Spółka Akcyjna, z przeznaczeniem na finansowanie inwestycji realizowanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe Spółka Akcyjna w ramach programów wieloletnich, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;

- 12) umożliwi przekazanie w 2024 r. skarbowych papierów wartościowych przedsiębiorstwu, o którym mowa w art. 5f ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego, na podwyższenie kapitału zakładowego tego przedsiębiorstwa, jeżeli jest to niezbędne do realizacji jego zadań określonych w tej ustawie, z tym że wartość nominalna wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych na ten cel nie może przekroczyć kwoty 7 mld zł;
- 13) umożliwi przekazanie w 2024 r. skarbowych papierów wartościowych do kwoty 3 mld 500 mln zł z przeznaczeniem na wsparcie strategicznych inwestycji półprzewodnikowych realizowanych w ramach rządowego programu przewidującego takie wsparcie;
- 14) przewiduje podstawę do przeznaczenia skarbowych papierów wartościowych do kwoty 3 mld zł na finansowanie świadczeń gwarantowanych, o których mowa w art. 5 pkt 35 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, obejmujących świadczenia opieki zdrowotnej z zakresu:
 - a) opieki psychiatrycznej świadczeniobiorców do 18 roku życia,
 - b) leczenia szpitalnego, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, programów lekowych lub rehabilitacji leczniczej w części dotyczącej diagnostyki chorób rzadkich lub leczenia chorób rzadkich świadczeniobiorców do 18 roku życia,
 - c) leczenia szpitalnego lub ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w części dotyczącej diagnostyki onkologicznej lub leczenia onkologicznego świadczeniobiorców do 18 roku życia,
 - d) leczenia szpitalnego lub ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w części dotyczącej diagnostyki onkologicznej lub leczenia onkologicznego pozostałych świadczeniobiorców, w kwocie nieprzekraczającej 3 mld zł;
- 15) wprowadza regulację umożliwiającą przeznaczenie środków Funduszu Kolejowego, które zgodnie z art. 3 ust. 3h i 8a ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o Funduszu Kolejowym mogą być przeznaczone na dofinansowanie działalności zarządcy infrastruktury kolejowej, o której mowa w art. 38a ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o transporcie kolejowym;
- 16) wprowadza mechanizm, który będzie umożliwiał realizację zadań publicznych przez państwowe osoby prawne poprzez podwyższenie funduszu lub kapitału na polecenie Prezesa Rady Ministrów;
- 17) proponuje, aby do Funduszu Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji zostały przekazane środki uzyskane ze sprzedaży w drodze aukcji uprawnień do emisji w kwocie

nie wyższej niż 2 265,31 mln zł, zapewniając w ten sposób z jednej strony pokrycie kosztów ustawowych zadań Funduszu Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji, z drugiej zaś zwiększenie dochodów budżetu państwa w 2024 r. o środki pozostałe po wprowadzeniu ograniczenia dotyczącego art. 49 ust. 2c ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych;

- 18) wyłącza w odniesieniu do Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych (RARS) w 2024 r. stosowanie art. 21 ust. 6 oraz art. 52 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, w przypadku zmiany planu finansowego RARS wynikającej z realizacji zadań związanych z likwidacją rezerw strategicznych, których utworzenie zostało sfinansowane z pożyczki ze środków budżetu państwa, o której mowa w art. 33 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw, co w ocenie projektodawcy ma umożliwić realizację tych zadań;
- 19) w zakresie Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej (FRPA) – proponuje wyłączenie w 2024 r. stosowania art. 9 ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, co oznacza, że w 2024 r. środki pozostające na rachunku bankowym FRPA według stanu na koniec 2023 r., nie będą przekazywane do Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, umożliwiając w ten sposób zabezpieczenie finansowania zadań realizowanych przez FRPA;
- 20) wyodrębnia w 2024 r. limit wydatków budżetu państwa na finansowanie państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej, państwowej służby do spraw bezpieczeństwa budowli piętrzących, których wydatki będzie monitorował minister właściwy do spraw gospodarki wodnej, oraz państwowej służby geologicznej, której wydatki będzie monitorował minister właściwy do spraw środowiska, zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw, a dotyczącymi działalności państwowej służby geologicznej;
- 21) przedłuża na 2024 r. finansowanie 429 etatów urzędników sądowych przyznanych na czas oznaczony na realizację ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów;

- 22) utrzymuje w 2024 r. zawieszenie wypłat dodatku energetycznego, o którym mowa w art. 5c ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, wobec wprowadzenia ustawą z dnia 7 grudnia 2023 r. o zmianie ustaw w celu wsparcia odbiorców energii elektrycznej, paliw gazowych i ciepła, kompleksowych mechanizmów osłonowych w zakresie kosztów energii na 2024 r. dla gospodarstw domowych;
- 23) wprowadza mechanizm, zgodnie z którym w roku 2024 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dokonuje wpłat, o których mowa w art. 401c ust. 11a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska oraz art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg w formie równych rat kwartalnych, z zastrzeżeniem że pierwsza rata będzie płatna do dnia 25 kwietnia 2024 r., a pozostałe raty będą płatne zgodnie z obowiązującym harmonogramem.

Ustawa zmienia:

- 1) ustawę z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników;
- 2) ustawę z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw;
- 3) ustawę z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego;
- 4) ustawę z dnia 16 grudnia 2005 r. o Funduszu Kolejowym;
- 5) ustawę z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych;
- 6) ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów;
- 7) ustawę z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw;
- 8) ustawę z dnia 11 września 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw;
- 9) ustawę z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym;
- 10) ustawę z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z mocą od dnia 1 stycznia 2024 r., z wyjątkiem przepisów dotyczących wynagrodzeń osób na stanowiskach kierowniczych, które wejdą w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy wpłynął do Sejmu jako przedłożenie rządowe w dniu 29 grudnia 2023 r. (druk sejmowy nr 142). W tym samym dniu projekt został skierowany do pierwszego czytania w Komisji Finansów Publicznych oraz do zaopiniowania przez organizacje samorządowe.

Komisja Finansów Publicznych, po rozpatrzeniu projektu ustawy na posiedzeniu w dniu 3 stycznia 2024 r., przyjęła projekt i wniosła o jego uchwalenie przez Sejm w brzmieniu zaproponowanym w sprawozdaniu (druk sejmowy nr 143).

Drugie czytanie projektu ustawy odbyło się na 2. posiedzeniu Sejmu w dniu 16 stycznia 2024 r. Projekt został ponownie skierowany do Komisji Finansów Publicznych w celu przedstawienia sprawozdania.

W dniu 16 stycznia 2024 r. Komisja Finansów Publicznych, po rozpatrzeniu poprawek zgłoszonych do projektu ustawy, przyjęła projekt i wniosła o jego uchwalenie przez Sejm w brzmieniu zaproponowanym w dodatkowym sprawozdaniu (druk sejmowy nr 143-A).

Sejm uchwalił ustawę na 2. posiedzeniu w dniu 16 stycznia 2024 r. Za przyjęciem ustawy głosowało 408 posłów, przy braku głosów wstrzymujących się i 15 głosach przeciw.

III. Uwagi

Procedowana ustawa nie budzi zastrzeżeń o charakterze legislacyjnym.

Sławomir Szczepański

Główny legislator